

Egészségügyi Alkalmazottak Lapja

A betegápolók, ápolónők, okl. bábák, fürdősök, masszörök, vizgyógykezelők, pedikűrözök, uszómesíerek stb. fertőtlenítők, temetkezési alkalmazottak, kórházi segéd munkások és rokonszakmával foglalkozók hivatalos szaklapja.

A Szövetség hivatalos órái: reggel 9-től 12-ig, délután 3-tól 7 óráig. Díjtalanul közvetít intézetek, klinikák, kórházak, szanatóriumok és magánosok részére képzett személyzetet helyben és vidéken.

Megjelenik minden hó 1-én.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesti, VII., Dohány-utca 74, I. 46. — Hirdetések felvételnek a legjutányosabb árban. — Kéziratok vissza nem adódnak. — Telefon: József 122-24.

Szerkesztő:
DR. RAJNAI BÉLA
orvoselnök.
Felelős szerkesztő:
SZIEBEN F. JÓZSEF

Előfizetési ár:
Egész évre 70 korona
Fél évre 35 „
Negyed évre 18 „
Egyes szám 8 „

Az élet gondja

nehézedik minden dolgozó ember vállára, soha olyan sulyal, mint az idén. A háborus és forradalmi idők elmúltával azt hittük, hogy megkezdődik az a gazdasági folyamat, amely napról-napra jobbá és boldogabbá fogja tenni a dolgozók helyzetét. E helyett azonban itt van a keserű jelen, az a gazdasági háboru, ahol mi harcolunk és mi szenvedünk legsúlyosabban.

Mindenki a kezét fordéli, no meg gonderhes fejét, hogy megtalálja a kivetelő utat a mai zavaros helyzetből. Azok, akik kezében a hatalom, akik segíteni tudnának, az egyik rész a politikai hatalom, mintha félne az árnyékától; nem mer, vagy nem akar, azt látni. Félénken tapogatózódik, egy-egy enyhe pehelykönnyű rendelettel ebben a gazdasági dsungelben nem tudhat utat vágni. A másik rész, amely a gazdasági javak fölött rendelkezik, annak meg nem érdeke a segítség, mert ez feltétlenül az ő gyengítését okozná.

A harmadik rész mi vagyunk a szenvedői a mai állapotoknak. Mi csak érezzük a bajokat a gyomorban, a szánon, a leredukált igényeinken, a nap minden percében, mert a lázadó gyomor dübörgése egy percre se szűnhet. Mi sirunk, mint a botrántámaszkodó utszéli koldus és várjuk az alamizsnát. Hát ne ezt legyünk. Hanem maradék erőnkkel tegyük meg azt, ami a kötelességünk.

Mi a mai gazdasági helyzetben, melyet összefogva drágasági kérdésnek nevezhetünk, nem tehetünk egyebet, mint a *becsületesen elvégzett munkánkért* becsületos fizetést követelünk. Ma minden anyagnak meg van a hihetetlen ára. A föld termése, gyümölcse, az életségjegleli cikkek ára, éppen úgy, mint a luxuscikké, az ipari termékeké stb. mind, mind magasan van értékelve. Ellenben a *munkaerő*, amit akár az eszünkéből, akár a testünkéből beleadunk a holt anyagba; az olcsó. A kapitalizmus, mint egy vérszívó vámpír ráfekszik a védtelen munkaerőre és amíg ő duzzad, aranyhegyeket hord össze, addig a munkaerő kétségbeesetten sorvad. Olyan munkauzszorát még nem látott a világ, a mi most folyik a gazdasági életben.

Ez ellen hiába apellálunk a különböző fórumokhoz. Süket fülekre találunk a panaszok, mert a jóllakott ember nem érzi az éhséget. A kapitalizmus szíve csak akkor lágyul, abból méltányosságot csak a szervezkedés erejével lehet kicsikarni. Magától nem tesz semmit sem. Azért a mi drágasági kérdésünk bérkérdés. Nem várhatjuk sem a svindler valutajavítást, sem az olcsósági hullámot, se más beígért csudát. Egy ut van előttünk: a drágasággal arányosítani a fizetéseinket. A munkát úgy fizessék meg, hogy abból kenyérre, ruhára és összes szükségletünkre jusson. Addig ne nyugodjunk, amíg a munka megbecsülését és megfizetését ki nem erőszakoljuk az egész vonalon. (K. K.)

Sorozatos gyűléseink.

Idegeket sorvasztó hőség üli meg a levegőt. És e fikkasztó hőség dacára szövetségünkben igen komoly és az egészségügyi alkalmazottak fontos életbe vágó kérdései kerülnek megvitatásra. Fontos megvitatás tárgyát képezi első sorban a fővárosi közkórházak alkalmazottainak gazdasági helyzetének megjavítása.

Szövetségünk szerény kis helyisége nem nyújt módot, hogy egységes nagygyűlésen vitassuk meg azokat a súlyos gazdasági problémákat, amelyek sürgős orvoslásra várnak. Így sorozatos gyűléseket hívtunk össze. Első gyűlésünk folyó évi július 4-én este 7 órakor volt, melyen az István-, Zita-, Telepi-u., László és Gellért-kórházak képviseltették nagy számban magukat.

A gyűlés első pontja a rettenetes drágaság és a közkórházak alkalmazottainak silány fizetése. Foglalkozott a gyűlés a fővárosi közkórházi alapítvány 1922-23. évi költségelőirányzatával. Az előirányzatban az alkalmazottak legujabb fizetése f. évi július 1-től havi 360 koronától 600 koronáig terjed, melyhez külön havi 100 korona ruha, cipő és mosáspénz jár összesen. Élelmezésre havi 2100 korona van fejenként előirányozva. Természetbeni lakás vagy kintlakónak havi 100 korona lakbérpótlék. Mindent összegezve egy kórházi alkalmazott havi fizetése élelmezés, ruha, cipő és mosáspénzzel együtt 2560—2800 korona.

Ugyanílyen értelmű gyűlése volt f. évi július 6-án este fél 8 órakor a Rókus-, Dolog-kórház alkalmazottainak is. Az új fizetést beható megvitatás tárgyává lettek és arra a megállapodásra jutottunk, hogy a költségelőirányzatban feltünteteti újabb fizetések — mint azt fent számokban is bemutatuk — nem a mai rettenetes drágaságot vették alapul, és így az alkalmazottakat semmi körülmények között sem elégitheti ki. E szempontból kűndulva gyűléseink keretében határozatilag kimondottuk az alkalmazottak, hogy a fizetések ilyen módon való rendezésével nincsenek megelégedve és utasították a szövetség vezetőségét, hogy az általunk benyújtott státus szerinti fizetésrendezés keresztülvitelét szorgalmazza a főváros tanácsánál.

Harmadik értekezletet tartottunk az Új János-kórház személyzetével f. évi július 13-án este, melyen az alkalmazottak a nagy drágaságra való hivatkozással a mai fizetést nem tartják kielégítőnek. Indítványozták, hogy egy közös nagy-gyűlés tartassék, melyen együttesen foglaljanak állást az újabb fizetésrendezése ügyében.

A bérrendezésen kívül az alkalmazottak még foglalkoztak azon rosszindulatú és alaptalan meggyanúsításokkal is, melyek a fővárosi közgyűlésen elhangzóttak dr. Hegedűs és Bienszkyné biz. tagok részéről és az összes egészségügyi alkalmazottak nevében a leghatározottabban visszautasították azokat. A szövetség maga volt az, mely nem egy esetben — még csak az utóbbi hetekben —

megbízhatatlan elemeket, mint ápolónőket állítsanak be a kórtermekbe, kik másra nem lehetnek alkalmasak, mint hogy a becsületesen hivatásuknak élő ápolónők tekintélyét lejárassák. Valamint több mint két év óta hangoztatjuk már és követeljük, hogy a fizetéseket emberhez méltó módon kell rendezni, mert a mai rettenetes drágaság mellett e silány bér melyet a fővárosi közkórházainak alkalmazottai élveznek, jó lehet az erkölcsi zűllés előmozdítására, de nem lehet jó a becsületos, lelkiismeretes munka fokozására.

Foglalkoztak az alkalmazottak dr. Wenhardt János igazgató főorvos azon nyilatkozatával, melyben egyes ápolónőket oly szinben büntet fel, hogy állandó bajt okoznak és mégsem bocsáthatók el, mert a szövetségünk és több fővárosi bizottsági tag áll a hátuk mögött. Ezen nyilatkozatra az alkalmazottaknak és a szövetségnek csak annyi megjegyezni valója van, hogy a szövetség mint ilyen az alkalmazottak összességéből áll, soha hatalmi kérdést nem provokál, azonban mint gazdasági szervezet a tagjai gazdasági érdekeinek védelmét mindenkor becsületbeli kötelességének fogja tartani, mert a keresztényszocialista elv ezt követeli.

Minden embernek jogában áll gazdasági érdekeit olyan világnézeti alapon megvédeni, mely lelki harmóniájának a legjobban megfelel. Nekünk egészségügyi alkalmazottaknak hivatásunknál fogva a keresztényszocialista világnézeti alap felel meg a legjobban. Mi sohasem fogjuk Wenhardt dr. igazgató-főorvos urnak a szemére vetni, hogy az ő nagy tudása, iskolázottsága és magas összeköttetése mellett miért tartja szükségesnek, hogy egy szövetséghez tartozzék, mert hiszen mi ezt természetes dolognak tartjuk, azonban mi egyenként sokkal gyengébbek lévén, kívánjuk, hogy e jogunkat szintén tartsák tiszteletben a maguk részéről mások is. Ha a fővárosi közkórházaiban minden alkalmazott úgy átérezné hivatásának nagy fontosságát, mint éppen azok, akik ellen e nyilatkozat elhangzott, ez csak előnyére válhatna a kórházaknak.

A bajok kulforrása a silány fizetésben rejlik, mint a hogy évek óta hangoztatjuk. Mi csak ismételtlen azt mondhatjuk, rendezzék egyszer már a fizetéseket emberhez méltóan, emeljék fel egészségügyi alkalmazottaikat arra a helyre, a hova hivatásuknál fogva tartoznak, akkor lesz a közkórházakban béke, nyugalom. Lesz szakképzett ápolónő, lelkiismeretes munka és megbízható munkaerő.

Tagjaink figyelmébe. Több ízben érkezik szövetségünkhöz panaszos levél, hogy választ vagy nem kapnak, vagy ha kapnak, csak későn. Kérjük f. tagjainkat, hogy a jövőben, ügyeik zavartalan elintézése végett, a levelüket ne névre szólóan címezzék, ha az a szövetséget illeti, hanem azt vagy a szövetség vagy az

A fürdősök mozgalmá.

A mérhetetlen nagy drágaság, mely nap-nap után emelkedik a fürdők alkalmazottait is arra indította, hogy a régi kezelési díjszabásuknak újabb rendezésél követeljék. E tárgynak megbeszélése érdekében f. évi július 9-én nagy taggyűlést tartottak, a melyen a nagy hőség dacára is úgy a fővárosi, valamint magánfürdők és vizgyógyintézetekben, szanatóriumokban alkalmazott fürdősök nagy számban vettek részt.

A gyűlést Nagy Pál ú. v. elnök nyitotta meg, ismertetve a napirend egyedi pontját, mely a kezelési díjak újabb rendezésével van hivatva foglalkozni és kéri a megjelenteket, hogy röviden és tárgyilagosan tegye meg felszólalását mindenki. Majd átadta a szót Vilkovits János szaktitkárnak, ki a benyújtandó memorandumot pontonként ismertette.

Többek hozzászólása után az alábbi új díjszabások elfogadását terjesztették memorandum formájában a fürdőérdekeltségek elé.

1. Vizgyógykezelés.

Félfürdő 25 kor. és minden további jegy kezelése után a kiszolgálási díj 50%. Kabinos díja 5 kor.

2. Iszap.

Iszapkezelés 25 kor., minden póljegy kezelése után 50%, kabinkiszolgálás 5 kor.

3. Gőzfürdő.

Dörzsölés (massage) 30 kor., tyukszemvágás (pedikűr) 30 kor., kabinkiszolgálás 5 kor., száritás 5 kor.

4. Kádfürdő.

A gőzfürdő árai az irányadók.

5. Géplornászati.

Fix fizetés havi 1500 kor., természetbeni lakás, fűtés, világítás vagy ennek megfelelő pénzbeli pótlék és minden egyes kiszolgálás után 20 kor.

6. Úszómester.

Fix fizetés havi 1500 kor., lakás és minden lecke után 50%.

7. A fürdő alkalmazottaknak egyenként havi 500 kor. fixfizetést kérünk, ott a hol ez meg van, azt érintetlenül hagyni, ott hol ez még nincs meg, ezt életbe léptetni.

A memorandumban a fürdő alkalmazottak azt is lelektették, hogy a jövőben, ha a drágaság emelkedne és a fürdők a fürdőárait emelnék, úgy a kezelési díjakat is olyan százalékarányban emeljék fel.

A memorandum az eddigi rendszertől eltérőleg némi újításokat is tartalmaz. Így a póljegyek kezelési díjánál. Ezideig kevés fürdőben volt meg az a rendszer, hogy az alkalmazott a külön kezelés munkájáért százalékrészesedést kapott volna. Ugyancsak a száritók ezideig a végzett munkájukért kimondott díjazást nem élveztek, hanem a borrhavaló rendszer volt érvényben. Szociális szempontból ezt nem tartottuk helyesnek, mert ha szükséges a száritó, mint a hogyan szükséges egy legyen megállapított a száritás díja is.

Nem oszthatjuk egyes urak azon felfogását, hogy a száritó nem végez munkát, mert ha ez fennállana úgy nem is kellene alkalmazni.

A memorandum letárgyalása után Szieben József sz. v. főtitkár a szervezkedés fontosságát fejtegette és felhívta a gyűlésen résztvevő alkalmazottakat, hogy azon kártársaikat és kártársnőiket, kik még távol állanak a szervezettől, figyelmeztessék, hogy *önmaguknak és munkástársaiknak ellenségei, ha nem tömörülnek.* A gyűlés nagy tetszéssel fogadta a főtitkár beszédét, mely termőföldre talált, mert azóta is fokozottabb mértékben indult meg a szervezeti élet.

Majd Nagy Pál ú. v. elnök köszönte meg szép szavak kíséretében a gyűlésen résztvevőknek megjelenését s ezután az ülést bezárta.

Samuka érdeklődik.

Kedves szerk., illetve kiadó Ur! Régen készülök néhány cikket írni a Közönyünkbe. De előbb szeretnék valamivel tisztába jönni. Szeretném tudni, kik olvasják a lapunkat? Csak az alkalmazottak, vagy a magas intéző körök is? Így p. o. írja ki kérem a jövő számban olvassák-e lapunkat, s előfizetnek-e rá a következő hivatalok: tisztii főorvosi hivatal, főv. X. egészségügyi ügyosztály, a főv. közpórházak igazgatóságai, s gondnoki hivatalai, a szanatóriumok vezetősége, a népjóléti minisztérium, a főv. keresztény községi párt vezetősége, előfizetnek-e a kórházak fő- és alorvosai stb.

Szerény véleményem szerint t. i. ezeknek a hivataloknak k. kötelessége, (a „k“ nem azt jelenti, hogy „kutya“, hanem hogy „kedves“) hogy megismerjék az alkalmazottak sérelmes, panaszos, ügyes-bajos dolgait, s így azokon segíteni igyekezzenek. Lapunk célja egyrészt a tagok nevelése, oktatása, másrészt a bajok fellárása, hogy azokon segíteni lehessen. Ezeket a bajokat a tagok nagyon is jól tudják, ismerik, ezek számára nem szükséges folytonosan ismételn, hanem a vezető körök bizony sajnos sokszor nem ismerik azokat, mert az alkalmazottak nagy része nem mer panaszkodni, nem meri sérelmeit elmondani; mi ellenben szokimondók vagyunk s így lapunk révén a vezető körök értesülhetnek az előforduló bajokról s kívánságokról. Ehhez természetesen szükséges, hogy a lapunkat olvassák, figyelemmel kísérik, s mivel szerelemből a lapot nem adhatjuk, mert annak az előállítására ma igen sokba kerül — szükséges, hogy a lapunkra előfizessenek.

Sajnos nálunk sokan azt tartják, hogy akinek a jó Isten hivatalát adott, ész is adott hozzá, meg aztán sajnos sokan gondolkodnak úgy, hogy ők mindent tudnak. Pedig ez nem áll; azok az ugynevezett „mindent tudók“ sokszor a legegyszerűbb dolgokat sem tudják. Gyakran t. i. csak a saját fejük után indulnak, ahelyett, hogy a mások véleményét is meghallgatnák, s tekintetbe vennék. Így eshetik meg, hogy a vezető körök néha teljesen hamis véleménnyel vannak a betegápoló személyzet helyzetét illetőleg. Mi igyekszünk a való tényállást ismertetni, elfogulatlan, objektív közleményeinkből mindenki tanulhat. Sokkal okosabb lenne tehát a lapunkat figyelemmel kíséreni, az őszinte, nyílt kérésekkel tekintetbe venni, mint esetleg besugókra, s néha rossz máju informátorokra hallgatni, akiknek célja gyakran csak a hízélgés, s a saját érdekeik biztosítása. Nekünk önző céljaink nincsenek, mi nem azért írjuk le a bajokat, hogy ezzel lázítsunk, vagy igazsunk — az nekünk nem kenyerünk — hanem azért, hogy a bajokat orvosolják, s ezzel a közjót előmozdítsák.

Az osztályelkeseredés és harc sokat fog veszíteni éléből, ha vezető embereink szociális érzékükre hallgatva igyekeznek az alkalmazottak sérelmeit minél jobban megismerni, s minél előbb megszüntetni. A megelégedett ember nem szokott lázongani, az szolgálja legjobban a béke ügyét, aki a jogos igényeket kielégíti.

Miként a háboruban az volt a jó ezredparancsnok, aki amellet, hogy jó bátor katona volt, egyuttal jó ember is volt, aki szíven viselte tisztjei s katonái érdekeit, ép úgy az a jó igazgató, az a jó főorvos, aki törődik az alkalmazottakkal. Lehet valaki európai híru orvos, professzor, híres feltaláló, a tudomány örök büszkesége, s amellet rossz főorvos, ha személyzetével nem törődik.

A kötelességteljesítés parancsa mindenkire vonatkozik. Mi folytonosan figyelmeztetjük tagjainkat, hogy becsületesen teljesítsék kötelességüket, de ezt a teljes kötelességteljesítést fölülről is elvárjuk. A példa rossz. Ha az alkalmazottak azt

látják, hogy fölöttes hatóságaik kötelességüket mindenben — tehát nemcsak a betegekkel, hanem az alkalmazottakkal szemben is — teljesítik, ők is követni fogják a jó példát.

Ehhez azonban szükséges, hogy a fölöttes hatóságok megismerjék az alkalmazottak ügyes-bajos dolgait, kéréseit, kívánságait, vagyis, hogy rövid legyek — szükséges, hogy olvassák lapunkat s előfizessenek rá.

Kedves szerk. ur! Azon reményben, hogy a jövő számban közölni fogja azon, minden elismerést megérdemlő fölöttes hatóságok neveit, akik lapunk előfizetői, s egyuttal ráhuzza a vizes lepedőt azokra, akik nem akarnak tudomást venni rólunk s bajainkról,

szívesen üdvözli

Samuka.

Akinek ruhája sincs.

Alábbi sorokat az egyik napi lapból vettük át, mely minden beszédnél lényesebben bizonyítja, hogy a fővárosi közpórházainak alkalmazottai milyen sanyaru helyzetben vannak:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Budapest sz. főv. Szent Gellért kórházában vagyok kórházi szolgáló, fizetésem teljes ellátás és havi 280 korona. Hogy milyen az ellátás arról most nem szólok, tünnöm kell, mert teljesen ruha nélkül vagyok. 1921-ben Békéscsabán leszereltem a nemzeti hadseregben s onnan Budapestre kerültem. Itt az „Esplanad“ szállóban voltam mint futó alkalmazva s egy baleset következtében kórházba kerültem, s visszatérvén állásom már be volt kötve. Ruhám csak egy volt, amiben jártam, beálltam a Szent Gellért kórházba szolgának. Addig spóroltam míg egy elég jó — nem új — ruhát tudtam magamnak venni. Mikor ez megvolt már felmondani készültem, hogy szakszervezetem utján munkát keressék. Ekkor jött egy beteg, kit a tólonházból hoztak s kevéssel utánna megszökött innen s magával vitte a ruhámat s fehérneműmet. Most itt vagyok teljesen ruha nélkül, a kórházgondnoksághoz hiába fordulok ruháért, kereken elutasít. Így bátorodom a t. Szerkesztő urhoz fordulni kérésemmel, hogyha van rá mód úgy nagyon kérem egy felső ruhával engem kiségiteni. A történetek után nem szeretném, ha nevem nyilvánosságra kerülne, azért kérem a t. Szerkesztő urat lapjokban nevemet mellőzzék, eselleg csak első betűit használják. Még egyszer kérem a t. Szerkesztő urat, mivel máshol már nem remélek segítséget csak önökben van bizalmam, hallgassák meg kérésemet, s csak egy akármilyen ruhával segítsenek meg. A történetek után nem tudok felöltözni, hogy személyesen is megjelenhetnék a nyilvánosság előtt. Kérem vagy írásban vagy lapjuk utján engem értesíteni. Maradtam a tisztelt Szerkesztő urnak kiváló tisztelője

S. J.

A főváros örökös szegénye, hogy alkalmazottai a becsületos munkájuk mellett kénytelenek koldulás utján ruhát szerezn. Az esethez még csak annyi a hozzáfűzni valónk, hogy ez is megcáfolja a nemrég minden napilapban megjelent azon vádat, hogy megbizhatatlanok az alkalmazottak, mert lopnak. Inkább ilyen módon alázzák meg magukat, minthogy a *becsületükön fölött engedjenek ütni.* Ajánlanánk ezt a fővárosi figyelmébe azzal a hozzáfűzéssel, hogy *helyesebben tennék, ha több szociális megértéssel kezelnék az alkalmazottak gazdasági helyzetét, és ne keserítenék el az alkalmazottakat alaptalan vádaskodással. A szociális megértésből fakad az igazi keresztény felebaráti szeretet, a munkakedv és béke, mely a betegekre is fellélen jótékony hatással lesz.*

A gyógyfürdő- személyzet kiképzéséről.

Irta:

dr. Benczúr Gyula,

egyetemi magántanár, a Szt.-Gellért gyógyfürdő
vezető főorvosa.

Amilyen régi a gyógytudományok története, oly régi az, hogy a fizikai erőket: a meleget, a hideget, a napfényt, a mechanikus erőket gyógykezelésre felhasználják. A régi kínaiak, babiloniak, assyrok, egyiptomiak, hinduk, később az ó-görögök, rómaiak és a híres arab gyógyászok mind bizonyos gyógyszerekkel kezeléssel együtt a természeti erőket használják fel arra, hogy az egészségüket veszített embereknek visszaadják legnagyobb kincsüket: az egészséget. Hogy ez így volt, arról nemcsak följegyzések, de régi kémlékek is tanuszkodnak, melyeken pl. ábrázolva van miképp masszírozza egy ember a másikat. A római birodalom bukásakor a gyógyítás e módja, mint annyi más kulturális tényező hanyatlott, több mint ezer évig alig használtak fizikai gyógy-módokat és csak az utolsó 300 év alatt lassan és fokozatosan, most már a villanyerő bevonásával válik a fizikális gyógyítás ismét az orvosi tudományok egyik fontos ágává, mely azonban csak az utolsó 10—20 esztendő alatt vívta ki magának azt a megbecsülést, mely megilleti.

Kik végezték a gyógykezelés eme módjait? Ősi idők óta részben a hivatásos orvosok, másrészt az a segéd-személyzet, mely az orvos utbaigazítása szerint a természet jólékony erőit akképp alkalmazta, hogy az a beteg javára váljon, egészségét visszaadja.

Azonban ősi idők óta is mindig akadnak oly személyek is, kik minden előképzés nélkül tisztán csekély tapasztalat alapján és természetesen nem humanizmusból, hanem vagyonszerzés céljából kontárkodtak a gyógy-tudományok ezen nemes ágában. Az utolsó 100 esztendő alatt egymás után több laikus kezdett foglalkozni vizgyógy-kezeléssel (Lehot, Priesnitz, Kneipp, Oertel) és minthogy egyrészt sok szép eredményt értek, másrészt merő emberi vonás, hogy sokan a laikus orvosi tanácsában jobban bíznak, mint a szakorvoséban, sok beteg önzónlott hozzájuk.

A laikusok e beavatkozása, az üzérkedés sokat ártott a fizikai gyógy-módok jó hírének. Másrészt azonban a fűdős orvosok figyelmét is fölhívta az a gyakorlati eredmény, mit nevezett emberek sok esetben elértek. A fizikai gyógy-módokat újból tudományos vizsgálat tárgyává tették és az utóbbi 50 év alatt felépült az a szép épület, mely a mai fizikai gyógykezelések váza, mely egyrészt kísérleti alapon tudományosan magyarázza a fizikai gyógyeljárások hatás-módját, másrészt tapasztalati alapon nyugszik.

Ma minden művelt államban szakorvosok foglalkoznak a fizikai gyógyeljárások alkalmazásával. A szakorvosok mellett pedig az a segédgyógy-személyzet működik, mely a fűdősítéseket, pakolásokat, iszapolásokat, masszageket, forrólég-kezeléseket, a mechanikai gyógy-módok többféleségét az orvos utasítása szerint keresztülviszi. Csaknem fölösleges hangsúlyoznom mennyire fontos, hogy a gyógy-személyzet helyesen, alaposan kiképzettéssék, mert hiszen egy helytelenül, ügyetlenül alkalmazott fizikai gyógyeljárás ép oly káros lehet a betegre, mint a mennyire árthat, ha valamely egyébként áldásos gyógyszerből helytelen adagot szed be. Sajnos, hogy a fizikai gyógy-kezelés segéd-személyzete még mai napig is, nincs mindig úgy kiképezve, mint a hogy az szükséges. De viszont érthető, hiszen a kiképzés egyenetlen és sokszor

hibás, mert igen különböző helyen, igen különböző módon tanultak és pedig sok-szor olyantól, kinek tudása nem garancia arra, hogy másokat kiképezhet. Ez a tény természetesen azt hozza magával, hogy sok derék fűdős, masseur között akad olyan is, ki munkáját nem jól végzi, ki szakmájának nem válik becsületére, hanem inkább árt a gyógy-személyzet hírnevének.

Ennek folytán ugy a betegek, mint a gyógyfürdők és intézetek, mint a gyógy-személyzet saját jó hírneve érdekében áll, hogy e személyzet kiképzése jó és egységes legyen. Ezt pedig legjobban garantálja az, hogy a kiképzés államilag történik oly módon, hogy minden államban annak nagysága és a körülbelül szükséges személyzet mennyiségének megfelelően egy vagy több helyen évenként egy-két vagy több olyan kurzust tartanak, hol a jelentkezőket kiképzik, mindent tanítanak neki, mit egy jól képzett fűdősnek, masseurnak, szóval fizikai gyógy-szegédnek szükséges tudnia és az illető a kurzus végén természetesen vizsga alakjában tesz bizony-ságot arról, elsajátította-e ő kellőleg, amit tudnia kell. Gyógyszerrel csak államilag képzett gyógyszerészek szabad eladnia, de a csak kissé közömbösöket is csak akkor, ha orvos ezeket recipén előírja. Az állam eddig védi az egyes emberi esetleges káros szer bevételeitől. Minthogy a fizikai gyógytényező ép oly áldásos, de ép oly káros is lehet, mint egy helytelenül alkalmazott gyógyszer, teljesen következetes, ha ép ugy mint a gyógyszeres eljárásnál, a fizikai gyógy-módnál is az állam mintegy biztonságot nyújt a gyógyulást keresőnek azáltal, hogy csak általa kiképzetteket enged e pályán működni.

Még egyre akarok azonban reámutatni, ami az eddig mondottakkal szorosan összefügg. Ha az állam ily módon mintegy garantálja a segédgyógy-személyzet kiképzését, hogy azt a mit fűdős, masseur végez, azt helyesen csinálja, a kurzuson arra is ki kell tanítani a személy-zetet, hogy *csakis* azt csinálja a mire tanítják, nem többet. Értve ezalatt, hogy szűnik meg az a gyakran előforduló eset, hogy a fűdős, masseur doktorkodik, orvosi tanácsokat ad és a hiszékeny beteget részben fölöslegesen ijeszti, részint — bár többnyire jóindulatulag — hibás tanácsokat ellátja. A gyógy-szegéd-személyzet helyes kiképzéséhez tehát az is tartozik, hogy *fegyelmelzetségre* oktassák. Ne állítson föl gyógyjavalatokat, ne adjon a betegnek tanácsot, mert mindkettőhöz orvosi tudás kell. Végezze jól és pontosan azt a munkát, mire az államilag rendezett kurzuson oktatják. Ha ezt teszi, ugy tisztelt, becsült tagja lesz a társadalomnak és szép lelki megnyugvást adhat minden egyesnek az a tudat, hogy osztozik azon nemes munkában, melynek célja a beteg embernek visszaadni az egészséget, ép embernek pedig legnagyobb kincsét, az egészséget fen-tartani.

Gyűléseink. — **Fűdősök.** Folyó évi augusztus 6-án (vasárnap) d. u. fél 5 óra-
kor IV., Kossuth Lajos-utca 1, I. lépcső, I. em. nagy tagértekezletet tart. Tárgy: **A gazdasági helyzet és a benyújtott memorandumunk sorsa.** Legyen e gyűlé-
sén jelen minden fűdőkalkalmazott, hogy egységes határozatot hozhassunk. — **A főváros kórházainak alkalmazottai** f. évi augusztus 6-án este 6 óra-
kor, IV., Kossuth Lajos-utca 1, I. lépcső, I. em. nagy tagértekezletet tartanak. Tárgy: **Gazdasági helyzetünk, a fizetésren-
dezés és a benyújtott memorandumunk sorsának megbeszélése.** Minden egész-ségügyi alkalmazott, aki szabad és saját sorsán segíteni akar, tartsa kötelességé-
nek az értekezleten megjelenni. Az érte-
kezleten a központ-részéről **Szabó József** nemzetgyűlési képviselő vesz részt.

A tuberkulózisról és az ellene való védekezésről.

Irta: Dr. Mosonyi Albert, annavölgyi bányarvos.
(Folytatás.)

A háziállatok közül ugyanis a szarvas-marháknál ismeretes a gyöngykór nevű betegség, mely megjelenését és lefolyását tekintve sokban hasonlít az emberi gümőkörhöz, Kiderült, hogy ennek okozója ugyan-olyan növényecsira, mint az emberi gümö-bacillus, amely csak lényegtelen vonásokban különbözik emettől. A tudósok még nem döntöttek el véglegesen, hogy az emberi és marhagümöbacillusban két rokontermészetű, de lényegileg különböző féleséget kell-e látnunk, vagy pedig mindkettő csak változ-tai egy és ugyanazon elősődnek, amely változatok csak az emberi vagy állati szer-vezet nyújtotta talaj különbözőségében lelik magyarázatukat. Manapság ez utóbbi nézet felé hajlunk és azért a tuberkulózis elleni védekezésnek ki kell terjeszkednie a tej és hus vizsgálataira is amelyek főtápszereinket teszik és — ha gyöngykóros állattól származ-nak — gümőkóros megbetegedésnek lehetnek az okozói. Gyöngykór esetében ugyanis az állat tőgyét igen gyakran apró csomócskák lepik el, amelyek kifekélyesedhetnek és ilyenkor a tej rendszerint gümöbacillusokat tartalmaz. De a tőgy minden elváltozása nélkül is találtak gümöbacillust gyöngykóros tehén tejében. Tudjuk, hogy minő fontos-sággal bír a tej mint tápszer.

Tudjuk, hogy a gyermek az első két élet-évben tulnyomólag — ha pedig nem kapott anyatejet — akkor szinte kizárólag tehéntej-táplálékra van utalva. Ismeretes továbbá, hogy betegek és lábadozók átmenetileg szintén tulnyomólag tej-táplálékra szorulnak. Már most könnyű belátni, hogy épen a gyöngye fejletlen gyermeki, vagy pedig a betegség által kimerített szervezetek tudnak a legke-vésbé ellentálni egy rájuk ható esetleges ártalomnak és hogy minő fontossággal bír tehát, hogy a táplálékul használt tej kór-
okozó csírától föltétlenül mentes legyen. Ezért szabályul kell föllátni, hogy csakis egészséges állatok tejét szabad emberi tápl-
lálékul felhasználni, ahol pedig ez a bizony-ságunk nincs meg, tehát ismeretlen származásu tejet csakis gondos felforralás után, mely legalább 5 percig tartott, szabad használatba venni. Ugyanezen óvatosság ajánlatos a vaj tekintetében is, amelyben — bár rit-kábban — szintén találtak gümöbacillust. Gyöngykóros állatok husa is csak az esetben használható fel, ha azt szakértő vizsgáló élvezhetőnek mondja. Föl kell továbbá emli-
teni, hogy a tyukoknál előforduló „*tyuk-tuberkulózis*“ nevű betegség ugyanilyen megítélés alá esik, mert ezt is az emberi tuberkulózis egy változatának kell tekintenünk és azért olyan baromfiállománnyal, melyben ez föllépett, minden elővigyázatra van szük-ségünk, minthogy alkalmazgat az emberi egészségnek ártalma származhatik belőle.

Csodálatosak, mert többnyire rejtettek azon utak, melyek szerint a természet erői munkálnak és az ember, ki a természeti erők hatása alatt áll, de utjaikat nem ismeri, „végzettről“, „istencsapásról“ sopánkodik, midőn ez erők munkája ellene fordul. Pedig ha ismerné amaz utakat, milyen könnyen és minő biztosan kerülhetne el sok bajt, amelyeket az együgyű ember a végzet elkerül-hetetlen csapásának hisz! Egy előbb teljesen egészséges nő tuberkulózisba esik. Az eset érthetetlen, mert hisz semmi sem mutatott nála lappangó fertőzöttségre. De érthetővé tette a csodát kedvelt papagálya, melyet becézett, csókolgatott és melynek csőre alatt egy kifekélyesedett gümős daganatot találtak. Ime, a leleplezett végzet, melyet — ha egyszer a tényt ismerjük — minő könnyen lehet elhá-
rítani! Ismételjük, nem félni kell a tuberkul-
zis-bacillustól, hanem védekezni kell ellene! Védekezésünk pedig akkor lesz sikeres, ha lakásunk, táplálkozásunk, ruházódásunk, szóval egész testi-lelki életünk tekintetében a leggondosabb tisztaságra törekszünk, ha egy pillanatra sem tévesztjük szem elől,

amit a magyar közmondás oly páratlan rövidséggel fejez ki: „Tisztaság egészség!”

Aljion itt erre nézve még néhány útmutatás. Napi munkánk, hivatásunk körében, — akár üzletben, akár irodában, akár műhelyben — mindenféle látható és láthatatlan szenny száll és tapad ránk. Ezek lehetnek ártatlan természetűek, melyek csak a szemet sértik, de lehetnek ártalmasak, *alkalmilag kórokozók is*. Így pl. gyermekek „körömfeketéjében”, kik a padló szennyes porában kotorásznak, *élő, tehát fertőzőképes tuberkulózis-bacillust* lehetett kimutatni. Belátható, hogy az ilyen testhez tapadó bacillusnak már csak egy lépés kell, hogy a test belsejébe jusson és hogy erre soha sincs kedvezőbb alkalom, mint ép evés közben. Ezért nem lehet eléggé követésre ajánlani azt a keleti eredetű szokást, mit a zsidók ma is mint vallásos szabályt követnek, hogy *minden étkezés előtt a kezek megmosandók*. Ezzel az egyszerű eljárással, ha azt hiven követjük, számtalan ártalmat fogunk magunktól távol tartani. Bizonyítja ezt azon tapasztalat, melyet ez eljárással egyik budapesti nevelőintézetben tettek. Amióta ugyanis a bentlakó növendékeket kötelezték, hogy asztal előtt mindig kézmosást végezzenek, *fertőző betegség az intézetben elő nem fordult*, holott más hasonló fővárosi intézetben, amelyek ezen házirendet be nem vezették, a főváros időnkénti egészségi viszonyaihoz képest *számos ilyen megbetegedés észleltetett*. Tehát sohase hanyagoljuk el ez egyszerű szabályt, mellyel életünket hosszabbítjuk és neveljük rá erre gyermekeinket is szenge koruktól fogva, minthogy a kezek szennyeződése éppen ezekenél gyakori és esetleges fertőzéssel szemben is ők bírnak a *legkevésbé ellentálló erővel*.

Hogy minő szoros összefüggés áll fenn lakás és a benne lakók egészsége közt, azt bizonyítja már azon közismeretű tény is, hogy vidéken, hol a terjeszkedés és a levegő szabadabb, sohasem oly nagy a gümőkóros halálozás, mint városokban, hol a sötét, nyirkos, szűk és levegőtlen lakások valóságos melegágyai e betegségnek. De ha nem is lehet mindenkinek tágas és kényelmes lakása, mindenki gondoskodhat arról, hogy lakása *tiszta és jól szellőző legyen*. Önmagunkat óvjuk, ha vigyázunk arra, hogy az utcán ránk tapadó por és szenny lakásunkat be ne piszkítsa. Csak gondoljuk el, mi minden nem tapadhat lábbelieinken és akkor mi is követni fogjuk a keletieknek azon ősrégi szokását, hogy a házbalépve levetik saruiukat, nehogy szőnyeges lakásaikat utcai por és mocok szennyezhesse. Az általános tisztasághoz tartozik, de mint a tuberkulózis elleni óvóeljárás is ajánlható a száj-garatürnek és az orrnak rendszeres időközönként való kiöblítése.

Tudjuk ugyanis, hogy a belélegzett levegő az orrban és a garat felső részén való áthaladása közben bizonyos tekintetben megszűnik, amennyiben a benne foglalt idegennemű alkatrészek az itt levő csillószálcsón megtapadnak és a tüdőbejutástól visszatarthatnak. A levegővel beszívott bacillusok is elsősorban itt akadnak fenn. Ezért tetemesen csökkenti a fertőzés eshetőséget, ha az orr- és garatüreget tiszta párolt vízzel, vagy valamely gyöngye fertőtlenítő-oidattal *kétszer naponta kiöblögetjük* és ezáltal az esetleg itt fennakadt és esetleg károsító válható bacillusokat kiküszöböljük.

A tuberkulózis elleni védekezés második alapelve szerint a gümöbacillus csak az erre való hajlamosság talaján idézhet elő tuberkulózist. Ez a hajlamosság — mint már említettük — leginkább olyan egyéneknél nyilvánul: 1. kik legalább az egyik ágon gümőkóros szülőktől származnak. Ez a hajlamosság ilyen esetben néha már a testalkatban is kifejezésre jut (tüdőveszes testalkat). 2. Kiket valamely súlyos betegség (tüdőgyulladás, hagymáz) gyakori terheltség, vagy kedvezőtlen külső viszonyok kimerítenek. 3. Kik valamely időtlen mérgezés folytán jutnak senyvedéses állapotba (idült ólom- és szeszmérgezés). 4. Némely alkati betegségben szenvedőknél (pl. cukorbeteg).
(Folytatása következik.)

Fürdősök aratóünnepélye.

Gyönyörű meleg, napos idő kedvezett a fürdősök által f. évi július 2-án (vasárnap) délután rendezett arató-ünnepélynek. A rendezőség fáradságot nem ismerő buzgalomból úgy anyagilag, mint erkölcsileg várakozáson felüli sikerrel zárult be az ünnepély, mely a hajnali órákban ért véget. A vendégek soraiban láthattuk Bánlaky vezérigazgatót, dr. Szegő Gyula igazgatót és fővárosi fürdőink számos vezető egyéniségeit, kik a munkásság ezen hazafias jellegben megnyilvánuló ünnepélyén a legmelegebb otthonosságban szórakoztak el. Ha a munkássággal a vezető körökben minden téren ily meleg együttérzés fog kifejlődni, mint a minőt ez ünnepélyen tapasztaltunk, hisszük, hogy sok surlódásnak, kellemetlenségnek tudnánk a jövőben elejét venni. A jövőre való tekintettel e megértést a nyugodt munkálkodás érdekében még jobban ki kell mélyíteni, hogy azt a nemzet hasznára értékesíthessük. A következő felülfizetések érkeztek be:

Rudasfürdő vendégek 3380 kor., Vilkovits János 1000 kor., Bánlaky vezérigazgató, dr. Sas Rudasfürdő igazgatója 500—500 kor., dr. Szegő Gyula Hungária fürdő igazgatója 300 kor., Kálvintéri vizgyógyintézet, Kucsaky tanácsos. Kajári István, Khon Mihály, dr. Schöller Károly, Krásznay József, dr. Kunc János, dr. Suneska V., dr. Láncoz Gyula, Széchenyi fürdő alk., N. N., Harkner Alajos, ifjú Bauer József, Juhász István 200—200 kor., Hermenczki Ferenc 170 kor., Drekster, Zelenka István 150—150 kor., Kneiszer Péter, dr. Molnár, Peredy Balázs, Gyurizs Anna, özv. Pribáné, Feit, Hauer Károly, Nagy Gergely, ifj. H. P., Keszler Ferenc, Gárdonyi Viktor, Kleics N., Regula, dr. Müller I., dr. Vágó Illés, Jecskó Annus, Fodor Ferenc, Takács Sándor, Fényes László, Csizmarek L., Morsány, Vollmann Ferenc, Fazekas János, Kohn Mihályné, Udvardi G., F. P., Kurcz I., Brückner, Kocsis Kár., Kövecses Gy., Konczek Mariska, Fazekas Mihály 100—100 kor., Fodorék 80 kor., Névielen Tündér-lak 70 kor., Vékony, Récz, Kálai Ferenc, Rittenhéber, Simon Lajos, Meterszky Károly, Polák S., Kardos Artúr, N. N. kisasszony, Karlaterné 60—60 kor., Szele József, Szieben József, Sarlay János, N. N., Kövessi Ilonka, Gersl Mór, Auli Antal, Jellicke, Kuhn József, Bronyánszkiné, Billikné, Gottschlick H. 50—50 kor., Szabó, Köruli fürdő ig. Bovi Istvánné, Réder N., Asztalos János, Bleha György, Fazekas Miklósné, Vadász Jánosné, Czifusz Anikó, Pajoff Lukácsné, Groszné, Tóth M., Deák Mária 40—40 kor., Horváth, Csorba, Hunyadi Ferenc, Szantics, Kelemen, N. N. 20—20 korona, Farkas, Hatlala, Buidosó Mihály, Holec József, Nagy Miksa, Mosch Adél, Schmitz Pál 10—10 korona.

A felülfizetőknek adományozásukért, a rendezőségnek fáradhatatlan munkálkodásukért mond a vezetőség ezuton hálás köszönetet.

HIREK.

A lantos vége.

Foszlott szalmazsákon, fekszik az ősz lantos; Lantját rég' lefelle, nem zeng róla dal most. Orcája mint a hó; lekinlete bágyadt, Nincs aki ápolná, velne neki ágyat.

Kandalója hideg . . . csak szívének lángja, Lobban néha, mint egy kialuvó fátyla. Égi láng ez, melytől dermedt szíve hevül, Élte alkonyára magasztos fény derül.

Ujra lobban a láng . . . A lantos széttekint, Lantjáért nyul, s a lant mint régen zeng megint. Végig remeg ujja reszkető szálain, S lelke magasba száll a dalnak szárnyain . . .

Kint a fagyos éjben éjféll kong az óra, Hamvad a szív lángja, lobban utolsója; Végvilágot vet még — talán bucsuzásul — Kihűlt kézből a lant örökre aláhull.

Dinyér István.

Köszönetnyilvánítás. Alulírott ezuton mondom hálás köszönetet mindazon embertársaimnak, kik boldogult nőm elhunytával részvételükkel fájdalom enyhítettek.

Budapest, 1922. június 30.

Pelván István.

Legjobb és legbiztosabb tőkebefektetés az „Othon” részvény jegyzése! Jegyezz mielőbb részvényt!

A sajtó.

Gazdasági mozgalmunkban egyik leg-erősebb támaszunk és szószólónk a mi havonként hűsögesen megjelenő *kis sajtólapunk*. Mindazon mérhetetlen *panaszt és igazságtalanságot, vádat és meggyanúsítást*, melyet minden oldalról az egészségügyi alkalmazottakra fognak alapítalant a mi kis lapunk bátran és rendületlenül utasított vissza.

A mi gazdasági *nyomoruságunkat* és bennünket ért *sérelmeket* mindenkor *bátran, habozás nélkül* írta meg, még ha az másoknak nem tetszésével is találkozott. Mindenkitől elhagyva, súlyos helyzetünkben csak ez az egy *fegyvertársunk* van a *küzdelemben*. És mert ezt *tudjuk és érezzük*, mindennél *drágább kincsünknek* tekintjük e fegyvertársunkat. *Vele élni, vagy nélküle elbukni a harcbat*, legyen jelszavunk.

A mérhetetlen drágaság, mely mindenkit elnyeléssel fenyeget, a mi lapunkat sem kímélte meg. Minden hónapban emelkednek a lap előállítás költségei és mi küzdünk, hogy a terhektől mentesítsük az előfizetőinket.

Még ma is az a szándékunk. Azonban a sajtóalapunkat biztosítani kell, még mielőtt az összeroppanás bekövetkezhetnék. Nem óhajunk áldozatot a nélkül, hogy ellenszolgáltatást ne adnánk érte.

A sajtó alapunk megerősítése céljából folyó évi *augusztus 27-én (vasárnap) d. u. 1/24 órai kezdettel sajtóünnepélyt* rendezünk Budán, a Marcibányi-téren, a Régi Lövölde nagy kerthelyiségében és termeiben.

Lesz ott tekeverseny, világposta, polgári házasság, láncozás és sok minden társasjáték. Külön meghívót is bocsátunk ki. A fő szempont a sajtóünnepély rendezésével, hogy a velünk érzőknek, azonban szakmánkon kívül állóknak is ellenszolgáltatás mellett módot nyújtsunk, hogy sajtóalapunkat bármily csekély adományukkal is erősebbé tethessük. Agitáljunk ismerőseink körében a siker érdekében.

Tagjaink figyelmébe. Szövetségünk varrott, magasszáru, egész bőrcipőt (amerikai gyártmányú), szöveteit, vásznat sít. szerzett be mérsékelt áron a tagok részére. A kik igényt tartanak a szövetségben megtekinthetik minden időben.

Halálozás. Tóth Mihályt, fürdőszakosztályunk volt ü. v. elnökét, nejeének elhunytával mély gyász érte. Boldog házasesetének 16-ik évében, rövid öt napi szenvedés után ötven éves korában hunyt el a megboldogult. Férjén kívül két kis árvát hagyott hátra. Temetése f. évi július 20-án volt a Kerepesi-úti halottas házból. Szövetségünk minden tagja osztozik a férj és árvák mélyes gyászában.

Szerkesztői üzenet.

Samuka. Kívánságának eleget teszünk. Jövő számunkban közöljük azok neveit, kik a lapunkra előfizetnek. — D. I. Sopron. Köszönjük a lap részére küldött dolgokat. Közölni fogjuk. — Dr. B. Gy. Ezuton monduk a szakcikkért köszönetet. Kérjük a jövőben is ezirányú pártfogását. — Névtelen. Bár teljesen az igazságnak megfelelő dolgot írt, nem közölhetjük aláírás hiányában. Szerkesztőségünknek ismerni kell az író nevét. — Többeknek, akik a szövetség titkárságához adományokat juttattak, adományukat a jövő számunkban nyújtjuk.

Kiadótulajdonos:

A Keresztényszociálista Egészségügyi Alkalmazottak Országos Szövetsége.